

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	9
WPROWADZENIE	10

Wstęp

POJĘCIE MNIEJSZOŚCI NARODOWEJ W ŚWIETLE PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO I KRAJOWEGO	16
1. Rys historyczny – zagadnienie ochrony mniejszości narodowych	16
2. Problem definicji mniejszości narodowych	22
3. Rozwiązania przyjęte w wybranych ustawodawstwach krajowych	26
4. Polska Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz.U. Nr 17, poz. 141)	30
5. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka	35

Część pierwsza

Rozdział I

OCHRONA W RAMACH ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH	43
1. Karta Narodów Zjednoczonych i Powszechna Deklaracja Praw Człowieka	43
2. Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych	45
3. Deklaracja praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych	57
4. Międzynarodowa konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej	60
5. Pozostałe akty w systemie ONZ mogące służyć ochronie mniejszości	61
6. Działalność organów w strukturze systemu Narodów Zjednoczonych a ochrona mniejszości	65
7. Podsumowanie	68

Rozdział II

OCHRONA W RAMACH RADY EUROPY	70
1. Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności	71
2. Protokół dodatkowy nr 12 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności	75
3. Europejska konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych	77
4. Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych	87
5. Działalność Komisarza Praw Człowieka Rady Europy	93
6. Inne wybrane akty prawne Rady Europy i ich postanowienia dotyczące ochrony praw osób należących do mniejszości	94
7. Podsumowanie	95

Rozdział III

OCHRONA W RAMACH UNII EUROPEJSKIEJ	97
1. Traktat o Unii Europejskiej	98
2. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	100
3. Karta Praw Podstawowych UE	102
4. Rezolucje Parlamentu Europejskiego	109
5. Działania Komisji Europejskiej i Rady	113
6. Dyrektywa Rady Unii Europejskiej 2000/43/EC wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób niezależnie od ich pochodzenia rasowego lub etnicznego	116
7. Sądowa ochrona praw podstawowych w Unii Europejskiej	119
8. Podsumowanie	120

Rozdział IV

OCHRONA W RAMACH ORGANIZACJI BEZPIECZEŃSTWA I WSPÓŁPRACY W EUROPIE	122
1. Ochrona praw osób należących do mniejszości narodowych od Aktu końcowego KBWE (1975) do dokumentu helsińskiego <i>Wyzwania czasu przemian</i> (1992) . . .	122
2. Działalność Wysokiego Komisarza do spraw Mniejszości Narodowych	126
3. Rekomendacje wydane pod egidą Wysokiego Komisarza do spraw Mniejszości Narodowych	132
A. Rekomendacje dotyczące edukacyjnych praw mniejszości narodowych – Haga 1996	133
B. Rekomendacje dotyczące językowych praw mniejszości narodowych – Oslo 1999	134
C. Rekomendacje dotyczące efektywnego uczestnictwa mniejszości w życiu publicznym – Lund 1999	135
4. Raporty i wytyczne wydane pod egidą Wysokiego Komisarza do spraw Mniejszości Narodowych	137
A. Raport w sprawie językowych praw osób należących do mniejszości narodowych w obrębie działania OBWE – 1999 r.	137
B. Wytyczne dla mniejszości narodowych w zakresie uczestnictwa w wyborach – Warszawa 2001	139
C. Raport w sprawie nadawania audycji w języku mniejszości i gwarancji prawnych w tym zakresie – 2003 r.	140
5. Podsumowanie	141

Część druga

Rozdział I

OCHRONA PRAW OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH NA BIAŁORUSI	145
1. Rys historyczny – stosunki narodowościowe na terytorium Białorusi w ciągu ostatnich wieków do upadku ZSRR	145
2. Rys demograficzny	149
3. Podstawowe akty prawne regulujące prawa mniejszości narodowych	151

4. Podstawowe organy zajmujące się ochroną praw mniejszości narodowych	155
5. Tożsamość narodowa	156
6. Obywatelstwo	157
7. Zakaz dyskryminacji	159
8. Prawo do używania własnego języka	162
9. Imiona i nazwiska	165
10. Oświata i szkolnictwo	165
11. Życie kulturalne	171
12. Instytucje i stowarzyszenia	174
13. Wyznawanie religii	184
14. Wolność myśli i słowa. Dostęp do środków masowego przekazu	190
15. Uczestnictwo we władzach	194
16. Prawa mniejszości narodowych w traktatach dwustronnych	195
17. Podsumowanie	196

Rozdział II

OCHRONA PRAW OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

NA LITWIE	199
1. Rys historyczny – mniejszości na Litwie w okresie międzywojennym	199
2. Okres II wojny światowej oraz jej skutki prawno-polityczne po 1945 r.	202
3. Rys demograficzny	203
4. Podstawowe akty prawne regulujące prawa mniejszości narodowych	206
5. Podstawowe organy zajmujące się ochroną praw mniejszości narodowych	208
6. Zakaz dyskryminacji	209
7. Tożsamość i obywatelstwo	216
8. Prawo do używania własnego języka	219
9. Imiona i nazwiska	224
10. Oświata i szkolnictwo	227
11. Życie kulturalne	233
12. Wyznawanie religii	235
13. Instytucje i stowarzyszenia	237
14. Dostęp do środków masowego przekazu	240
15. Uczestnictwo we władzach	242
16. Inne sprawy – zwrot mienia, podział administracyjny kraju	245
17. Podsumowanie	247

Rozdział III

OCHRONA PRAW OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

NA UKRAINIE	250
1. Rys historyczny – mniejszości na Ukrainie do czasu upadku ZSRR	250
2. Rys demograficzny	252
3. Podstawowe akty prawne regulujące prawa mniejszości narodowych	259
4. Podstawowe organy zajmujące się ochroną praw mniejszości narodowych	263
5. Tożsamość narodowa	265
6. Obywatelstwo	269

7. Zakaz dyskryminacji	270
8. Prawo do używania własnego języka	273
9. Imiona i nazwiska	277
10. Oświata i szkolnictwo	278
11. Życie kulturalne	282
12. Wolność myśli i słowa. Wyznawanie religii	284
13. Instytucje i stowarzyszenia	287
14. Dostęp do środków masowego przekazu	290
15. Uczestnictwo we władzach	293
16. Prawa mniejszości narodowych w traktatach dwustronnych	295
17. Podsumowanie	296

Rozdział IV

PODSUMOWANIE	298
1. System polityczny państwa	298
2. Przynależność do organizacji międzynarodowych	299
3. Uwarunkowania historyczne, wzajemny stosunek grup narodowościowych, stosunek władz	300
BIBLIOGRAFIA	303